

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۴/۱۴

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۹/۷/۲۰

فصلنامه علمی - پژوهشی روان‌سنجی

دوره نهم، شماره ۳۴، پاییز ۱۳۹۹

صفحات: ۱۳۲-۱۱۳

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، پرسشنامه شخصیتی نئو (NEO PI-R) و فهرست عوارض SCL-90-R در پیش‌بینی تمایل به مصرف مواد توهم‌زا

Demographic characteristics, NEO PI-R personality questionnaire and SCL 90 R complication list in predicting the tendency to use hallucinogenic substances

*مهدی گنجی، مهرداد ثابت، حمزه گنجی، آخدیجه ابوالمعالی^۴

Abstract

The objective was to see if the five-factor personality test of Neo and the SCL-90-R, which are used to diagnose psychological symptoms, could predict people's desire to use hallucinogenic substances. In this study, we had a general hypothesis and three specific hypotheses. Our general hypothesis was that there are significant positive correlations between the five personality traits evaluated by Neo and the symptomatic dimensions evaluated by SCL-90-R. To test this hypothesis, we asked people online to answer the two tests and a

چکیده

هدف تحقیق مشخص شدن این موضوع بود که آیا با استفاده از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، پرسشنامه شخصیتی نئو و فهرست عوارض SCL-90-R، که برای تشخیص سمپتوم‌های روانی است، می‌توان تمایل افراد به استفاده از ماده توهم‌زا را پیش‌بینی کرد. این پژوهش یک فرضیه کلی و سه فرضیه جزئی داشت. فرضیه کلی این بود که بین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، پنج عامل شخصیتی نئو و مقیاس‌های تشکیل دهنده SCL-90-R همبستگی مثبت معنادار وجود دارد. در فراخوان اینترنتی و در دو نوبت، از داوطلبان خواسته

۱. نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری روان‌شناسی عمومی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۲. استادیار گروه روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۳. استاد گروه روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

۴. دانشیار گروه روان‌شناسی، واحد رودهن، دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران.

researcher-made demographic questionnaire for those who have used hallucinogenic substances at least once and those who had not used them at all. When the number of respondents reached 100 (a total of 200), we stopped the request. Logistic Regression analysis showed that of the five personality factors of the neo test, only two factors had significant correlation with openness and agreeableness with the use of hallucinogenic substances. The other three factors (neuroticism, extraversion, and conscientiousness) did not show a significant correlation. Of the five personality traits, only two traits, openness and agreeableness could predict the inclination of people to use hallucinogenic substances. In the case of symptoms evaluated by SCL-90-R, only two features of hostility and interpersonal sensitivity could predict people's inclination to use hallucinogenic substances.

Keywords: validity, hallucinogenic substances, openness, agreeableness, hostility, Interpersonal Sensitivity

شده به صورت آنلاین به دو پرسشنامه فوق و یک پرسشنامه جمعیت شناختی محقق-ساخته پاسخ دهند. در فراخوان اول از کسانی که حداقل یک بار مواد توهم‌زا مصرف کرده بودند و در فراخوان دوم از کسانی که اصلاً مصرف نکرده نبودند دعوت به پر کردن پرسشنامه شد. با رسیدن تعداد پاسخ‌دهندگان به ۱۰۰ نفر در هر گروه (در مجموع ۲۰۰ نفر)، درخواست متوقف شد. تحلیل رگرسیون لجیستیک نشان داد که از پنج عامل شخصیتی پرسشنامه نئو، تنها دو عامل باز بودن به روی تجربه‌های جدید و مداراجویی با تمایل به استفاده از مواد توهم‌زا همبستگی مثبت معنادار دارند. سه عامل دیگر (روان رنجور خوبی، برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی) همبستگی معنادار نشان ندادند. از بین پنج عامل شخصیتی، تنها دو عامل، باز بودن به روی تجربه‌های جدید و مداراجویی، در پیش‌بینی تمایل به استفاده از مواد توهم‌زا روایی نشان دادند. در مورد سمپتوم‌های مورد ارزیابی با SCL-90-R، تنها دو ویژگی پرخاشگری و حساسیت بین‌فردی توانستند عضویت در گروه مصرف‌کنندگان را پیش‌بینی کنند. **واژه‌های کلیدی:** روایی، مواد توهم‌زا، باز بودن به روی تجربه‌های جدید، مداراجویی، پرخاشگری، حساسیت بین‌فردی

مقدمه

می‌توان گفت که امروز دنیا فروشگاه بزرگ مواد است. یعنی بعید است بتوان کشوری پیدا کرد که در آن مواد به طور فراوان مصرف نشود. علت رواج مصرف مواد این است که خلق افراد را بالا می‌برند، پایین می‌آورند، دردها را تسکین می‌دهند و ... افرادی وجود دارند که مواد را تنها به این دلیل که دوستانشان توصیه کرده‌اند مصرف می‌کنند، حتی هستند جوانانی که مواد را به توصیه

والدین خود مصرف می‌کنند یا حتی برای لجبازی با آن‌ها به سراغ مواد می‌روند. برخی مردم به دنبال احساس لذت می‌گردند، برخی خیال می‌کنند که می‌توانند به حقیقت برسند یا حتی از حقیقت فرار کنند. بنابراین، علل مصرف مواد بسیار زیاد است (روان‌شناسی عمومی راتوس، ترجمه گروه مترجمان، نشر ساوالان، ۱۳۸۶، صفحه ۷۹۱). بعضی مواد کُند کننده هستند، به این صورت که فعالیت دستگاه عصبی مرکزی را کند می‌کنند، مثل الکل، مواد افیونی، و باری‌تورات‌ها. آثار الکل بر حسب مقدار و مدت مصرف فرق می‌کند. مقادیر کم تحریک‌کننده اما مقادیر بالا اثر تسکینی دارند. الکل سردردهای جزئی را تسکین می‌دهد. مواد افیونی اغلب کاربرد پزشکی دارند که مهم‌ترین آن‌ها رهایی از درد است. باری‌تورات‌ها می‌توانند فرد را از اضطراب و تنش رها سازند. در معالجه صرع و فشار خون بالا نیز مورد استفاده قرار می‌گیرند، اما اگر به طور مرتب مصرف شوند، وابستگی فیزیولوژیک و روانی به وجود می‌آورند (روان‌شناسی عمومی راتوس، ترجمه گروه مترجمان، نشر ساوالان، ۱۳۸۶، صفحه ۲۹۷).

و اما توهم‌زاهایی که در این مقاله مورد نظر ما هستند به موادی اطلاق می‌شوند که بدون وجود محرک بیرونی می‌توانند احساس‌ها و ادراک‌هایی به وجود بیاورند. توهم‌زها می‌توانند آثار دیگری نیز داشته باشند، مانند آرمیدگی، سنگولی، یا، در برخی موارد، وحشت‌زدگی. مواد توهم‌زا با تغییراتی که در فرد ایجاد می‌کنند باعث تغییرات در درک دنیای بیرونی و درونی می‌شوند. این مواد باعث اختلال در درک زمان و ایجاد توهمات دیداری، شنیداری، و لمسی می‌شوند. مثلاً فرد چیزهایی می‌بیند و صداهایی می‌شنود که واقعیت ندارند. حتی مصرف‌کننده مواد توهم‌زا ممکن است روی پوست خود چیزهایی حس کند که وجود خارجی ندارند.

مواد توهم‌زا انواع مختلف دارند، از جمله ماری‌جوآنا، LSD. این دو ماده از نظر فیزیولوژیک خیلی اعتیادآور نیستند اما وابستگی روانی ایجاد می‌کنند. مواد توهم‌زا ظاهراً باعث ایجاد تجربه‌هایی در مصرف‌کنندگان می‌شوند که می‌توانند به تغییرات شخصیتی مثبت منجر شوند (نیکولز، ۲۰۱۶). در سال‌های اخیر علاقه به مطالعه علمی تأثیر مواد توهم‌زا در شخصیت و همچنین، آثار درمانی آن‌ها افزایش یافته است.

همبسته‌های روانی و رفتاری مصرف مواد توهم‌زا در افراد سالم را می‌توان به یکی از این دو روش مورد مطالعه قرار داد: نظرسنجی‌های مقطعی بزرگ در مردم عادی جامعه، یا تحقیقات آزمایشی در شرایط آزمایشگاهی بخوبی کنترل شده. هر دوی این روش‌ها مزایا و معایبی دارند. مطالعات مقطعی قادر نیستند روابط علی نشان بدهند اما به علت بزرگ بودن حجم نمونه‌های آماری و سنجش آزمودنی‌ها در دنیای واقعی، نتایج آن‌ها اعتبار بیرونی خوبی دارند. در تضاد با آن‌ها، مطالعات آزمایشی به محققان اجازه می‌دهند باورها، نگرش‌ها، و رفتارها را با شیوه‌ای دقیق‌تر،

1 Nichols

2 cross-sectional surveys

هم قبل و هم بعد از مداخله، اندازه‌گیری کنند. اما به علت کوچک بودن حجم نمونه‌ها و مشکلات قانونی و مالی مرتبط با مواد مخدر، مطالعات آزمایشی محدودیت‌هایی دارند. سؤمصرف مواد توهم‌زا علل مختلفی دارد، از جمله متغیرهای بیولوژیک، پسیکولوژیک، و محیطی که با یکدیگر تعامل می‌کنند تا مشخص شود که آیا فرد به سؤمصرف مواد توهم‌زا کشیده خواهد شد یا نه. با این حال، ویژگی‌های شخصیتی که با سؤمصرف مواد توهم‌زا همبستگی دارند ممکن است عوامل علی باشند یا نباشند. علاوه بر آن، ویژگی‌های شخصیتی ممکن است قبل از سؤمصرف توهم‌زاها وارد عمل شوند، ممکن است همزمان با سؤمصرف مواد توهم‌زا روی دهند، یا ممکن است بعد از سؤمصرف به وجود بیایند.

مطالعات مقطعی بزرگ در مردم عادی جامعه نشان داده‌اند که مصرف مواد توهم‌زا با کاهش موارد افکار انتحاری و مشکلات روانی در مردم عادی جامعه (جمعیت غیربالینی) مرتبط است (والش^۱ و همکاران، ۲۰۱۶؛ هندریکز^۲، کلارک^۳، جانسون^۴، فانتین^۵ و کراپسی^۶، ۲۰۱۴) همچنین، بعضی شواهد نشان می‌دهند که در بعضی جوامع، افرادی که مواد توهم‌زای کلاسیک مصرف می‌کنند در مقایسه با کسانی که مواد توهم‌زا مصرف نمی‌کنند ممکن است در تست‌های اعتماد به نفس و خوش‌بینی نمرات بالاتری بیاورند (گراب^۷، مک‌کنا^۸، کالوی^۹ و بریتو^{۱۰}، ۱۹۹۶). در تحقیقات آزمایشی، بعضی شواهد نشان می‌دهند که حتی یک دوز مواد توهم‌زا کلاسیک و LSD می‌تواند صفت شخصیتی باز بودن به روی تجربه را افزایش دهد و در بعضی موارد این افزایش تا چندین ماه ادامه می‌یابد (کارات-هریس^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۶؛ مک‌لین^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۱؛ اشمید^{۱۳} و همکاران، ۲۰۱۵). در این مطالعات مشاهده شد که اعتماد، خوش‌بینی، و احساس سلامت و خوشبختی نیز افزایش یافته‌اند. علاوه بر اینها، در سال‌های اخیر تعدادی مطالعات کوچک نشان داده‌اند که سیلوسایبین^{۱۴} در صورتی که در یک محیط حمایتگر از لحاظ روان‌شناختی

1 Walsh

2 Hendricks

3 Clark

4 Johnson

5 Fontaine

6 Cropsey

7 Grob

8 McKenna

9 Callaway

1 Brito 0

1 Carhart- Harris 1

1 MacLean 2

1 Schmid 3

1 pilocybin 4

مصرف شود، می‌تواند از شدت سمپتوم‌هایی مثل اضطراب، افسردگی، و اعتیاد بکاهد (باگنشتز^۱ و همکاران، ۲۰۱۵؛ کارات-هریس^۲ و همکاران، ۲۰۱۶، گراب^۳ و همکاران ۲۰۱۱، جانسون^۴ و همکاران، ۲۰۱۴، مورهنو^۵ و همکاران ۲۰۰۶). این تحقیقات، در کنار هم، نشان می‌دهند که مواد توهم‌زای کلاسیک ممکن است تغییرات دائمی در ویژگی‌های شخصیتی، باورها، و نگرش‌ها به وجود بیاورند. شخصیت^۶ در سراسر زندگی نسبتاً ثابت است. با این حال، بعضی رویدادهای مهم زندگی که برای افراد اهمیت و معنای شخصی بالایی دارند، از جمله تجربه‌های ایجاد شده توسط مواد توهم‌زا، می‌توانند در بعضی جنبه‌های اصلی شخصیت تأثیری بلندمدت و بادوام بر جای بگذارند (لیبیدف^۷ و همکاران، ۲۰۱۶).

اخیراً پدیده‌ای به نام مایکرودوزینگ مواد سایکه‌دلیک^۸ در آمریکا پرطرفدار شده است و محبوبیت آن به طور دائم در حال افزایش است. در این فرایند، افراد به طور مرتب مقادیر کوچکی از مواد سایکه‌دلیک مثل LSD یا سیلوسایبین (ماده‌ای توهم‌زا در مجیک ماشروم) را مصرف می‌کنند. میکرودوز^۹ یک دوز سابتراپوتیک (زیر سطح آستان‌های برای درمان‌بخش بودن) از یک دارو است با این ویژگی که مقدارش کمتر از آن است که هیچگونه عوارض جانبی ایجاد کند و در عین حال، مقدار آن به اندازه کافی زیاد است که بتواند سلول‌ها را به واکنش وادار کند (واکنشی که اندازه پذیر است). یک میکرودوز یک داروی سایکه‌دلیک تقریباً یک دهم یک دوز معمولی است. مصرف‌کنندگان تفننی LSD یا سیلوسایبین که به دنبال یک تریپ^{۱۰} کامل و همراه با توهمات دیداری هستند ممکن است بین یک صد تا یک صد و پنجاه میکروگرم این ماده را بخورند، اما میکرودوزینگ LSD با ده میکروگرم انجام می‌شود. هر میکروگرم یک میلیونیم گرم، یا یک هزارم میلی‌گرم است. ده میکروگرم برابر است با یک صدم میلی‌گرم. بعضی تحقیقات نشان داده‌اند که مایکرودوزینگ مواد سایکه‌دلیک برای سلامت روانی، مخصوصاً افسردگی و اضطراب پایان زندگی^{۱۱} فوایدی امیدبخش دارد (اندرسون^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۹).

1 Bogenschutz

2 Carhart- Harris

3 Grob

4 Johnson

5 Moreno

6 personality

7 Lebedev

8 microdosing psychedelics

9 microdose

1 trip 0

1 end-of-life anxiety 1

1 Anderson 2

روش

روش پژوهش حاضر از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش را کلیه افراد ساکن ایران تشکیل می‌دادند که به روش نمونه‌گیری داوطلبی^۱ با در نظر گرفتن ملاک ورود مصرف حداقل یکبار مصرف مواد توهم‌زا در طول عمر یا داشتن اعتیاد به این مواد انتخاب شدند (با توجه به آنلاین بودن پرسشنامه‌ها، می‌توان گفت روش نظرسنجی از نوع خود-گزینشی نامحدود^۲ بوده است). با توجه به وجود ۲ پارامتر (ویژگی‌های شخصیتی و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی) به حداقل ۶۰ آزمودنی نیاز بود. با لحاظ کردن ۴۰ آزمودنی برای بیش-برآورد، جمعیت نمونه آماری این جامعه ۱۰۰ نفر تعیین شد که از طریق اعلام آمادگی داوطلبانه به شرکت در تحقیق از طریق یک فراخوان در شبکه‌های اجتماعی (تلگرام و اینستاگرام) انتخاب شدند. بعد از رسیدن تعداد آزمودنی‌ها به حد نصاب، این بار از افرادی که هرگز مواد توهم‌زا مصرف نکرده بودند دعوت شد به پرسشنامه‌ها پاسخ دهند. بعد از رسیدن تعداد افراد گروه دوم به حد نصاب ۱۰۰، پرسشنامه از دسترس خارج شد.

ابزار پژوهش

پرسشنامه جمعیت‌شناختی محقق-ساخته: که موارد زیر را شامل می‌شد: سن، جنسیت، سطح تحصیلات، وضعیت تأهل، تعداد افراد خانواده، وضعیت اشتغال، وضعیت مالی خانواده، و سئوالات مرتبط با سابقه مصرف مواد توهم‌زا و مصرف سایر مواد مخدر.

پرسشنامه پنج عامل شخصیتی نئو (NEO-FFT) (فرم کوتاه ۶۰ سئوالی): پرسشنامه NEO-PI-R یکی از آزمون‌های شخصیت است که بر اساس تحلیل عوامل طراحی شده است و از جدیدترین ابزارها در زمینه شخصیت است. اولین نسخه این پرسشنامه را مک‌کری و کاستا در سال ۱۹۸۵ تحت عنوان پرسشنامه شخصیتی NEO معرفی کردند. فرم تجدید نظر شده این پرسشنامه را همان مؤلفان تحت عنوان فرم تجدید نظر شده پرسشنامه شخصیتی نئو (NEO-PI-R) ارائه دادند.

فرم بلند پرسشنامه NEO-PI-R ۲۴۰ آیتم دارد که پنج صفت اصلی زیر را در نظر می‌گیرند: نوروتیسم یا روان رنجور خویی، برون‌گرایی یا تمایل به برقراری روابط اجتماعی، باز بودن به روی تجربه‌های جدید یا انعطاف‌پذیری، مداراجویی یا سازگاری، و باوجدانی یا وظیفه‌شناسی. همچنین، این پرسشنامه فرم دیگری به نام NEO-FFT^۳ دارد که یک پرسشنامه ۶۰ سئوالی برای ارزیابی پنج عامل مهم شخصیت است. به این ترتیب، برای ارزیابی هر عامل یا هر ویژگی شخصیت ۱۲ آیتم وجود دارد. بنابراین، در فرم بلند (۲۴۰ سئوالی) برای هر عامل ۴۸ آیتم و در فرم ۶۰ سئوالی برای

1 volunteer sampling

2 unrestricted self-selected surveys

3 NEO-Five Factor Inventory; NEO-FFT

هر آیتم ۱۲ آیتم اختصاص داده شده است. هر دو نسخه در سال ۲۰۱۰ به روز شده‌اند. فرم بلند در کشورهای مختلف جهان از جمله ایران استاندارد شده است. در ایران، فرم بلند را دکتر مهریار، دکتر طباطبایی، و شادروان دکتر گروسی استاندارد کرده‌اند (۱۳۸۰). برای تعیین پایایی و روایی فرم کوتاه، نتایج حاصل از اجرای آن را با نتایج حاصل از اجرای فرم بلند مدت مقایسه کرده‌اند. نتایج مطالعات مک‌کری و کاستا نشان داده‌ند که همبستگی ۵ خرده مقیاس فرم کوتاه با فرم بلند بین ۰/۷۷ تا ۰/۹۲ بوده است. یعنی دو فرم موازی هستند و می‌توانند به جای یکدیگر به کار روند. ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه پنج عامل شخصیتی نئو که از ۶۰ آیتم تشکیل می‌شود ۰/۶۸ است. این ضریب برای هر یک از خرده مقیاس‌های روان رنجور خویی، برون‌گرایی، باز بودن به روی تجربه‌های جدید، مداراجویی، و با وجدانی به ترتیب ۰/۶۸، ۰/۶۸، ۰/۷۲، ۰/۶۵، ۰/۶۶ بوده است. بنابراین، می‌توان گفت که آیتم‌ها از همسانی درونی برخوردار هستند و پرسشنامه دارای پایایی یا ثبات^۱ است. نمره‌گذاری این پرسشنامه به صورت لیکرت ۵ درجه‌ای است: کاملاً مخالفم (۰)، مخالفم (۱)، نظری ندارم (۲)، موافقم (۳)، و کاملاً موافقم (۴).

چک لیست سمپتوم‌های اختلالات روانی SCL-90-R : چک لیست یا پرسشنامه SCL-

SCL-90-R یکی از پر استفاده ترین ابزارهای تشخیص روان پزشکی است. پرسشنامه شامل ۹۰ سؤال برای ارزشیابی سمپتوم‌های روانی است که با استفاده از آن می‌توان افراد سالم را از افراد بیمار تشخیص داد. این پرسشنامه توسط دراگونیش و همکارانش در سال ۱۹۷۳ معرفی شد و بر اساس تجربیات بالینی و تحلیل‌های روان سنجی، مورد تجدید نظر قرار گرفت و فرم نهایی آن در سال ۱۹۷۹ تهیه شد. در ایران مطالعات زیادی برای هنجاریابی آن انجام شده است. پاسخ‌های ارائه شده به هر یک از موارد پرسشنامه در یک مقیاس ۵ درجه‌ای از میزان ناراحتی که از "اصلاً" تا "بسیار زیاد" است مشخص می‌شود. ۹۰ آیتم این پرسشنامه ۹ بُعد مختلف مشکلات جسمانی، وسواس و اجبار، حساسیت میان‌فردی، افسردگی، اضطراب، پرخاشگری، ترس مرضی، افکار پارانوئیدی، و سایکوز را در بر می‌گیرد. نمره‌گذاری و تفسیر پرسشنامه بر اساس سه شاخص ضریب کلی سمپتوم‌ها، معیار ضریب ناراحتی و جمع سمپتوم‌ها به دست می‌آید.

زمان لازم برای پاسخگویی حدود ۱۲ الی ۱۵ دقیقه است ولی افراد جدی آن را در ۳۰ دقیقه یا بیشتر تکمیل می‌کنند. این پرسشنامه حالات فرد را در هفت روز گذشته تا زمان حال مورد سنجش قرار می‌دهد. بنابراین، این پرسشنامه در مورد بیماران سایکوتیک (روان‌پریش)، مبتلایان به ضایعات عضوی مغز، و افراد مبتلا به کم‌توانی ذهنی، کاربرد پیدا نمی‌کند.

سه شاخص کلی ناراحتی در این پرسشنامه نیز وجود دارد که هر کدام با یک نمره خاص میزان شدت مشکل روانی فرد را از نظر آسیب شناسی نشان می‌دهد. این شاخص‌ها عبارتند از: ضریب کلی سمپتوم‌ها، جمع سمپتوم‌ها، و شاخص ضریب ناراحتی سمپتوم‌های مثبت.

پایایی و روایی پرسشنامه SCL-90-R

پایایی یا ثبات این پرسشنامه با دو روش تعیین شده است: (۱) اجرای مجدد پرسشنامه، و (۲) محاسبه ضرایب آلفا و کودرریچاردسون ۲۰ که در واقع انسجام درونی را نشان می‌دهند. اجرای مجدد یا دو بار اجرای پرسشنامه با فاصله زمانی یک هفته، روی ۹۶ بیمار روانی نامتجانس انجام گرفته و ضرایب همبستگی بین ۰/۷۸ تا ۰/۹۰ به دست آمده است. محاسبه ضرایب آلفا و کودرریچاردسون روی نتایج ۲۱۹ داوطلب از مردم آمریکا به عمل آمده و اعداد بسیار خوب خوب نشان داده است. بیشترین همبستگی برای افسردگی (۰/۹۹) و کمترین آن‌ها برای سایکوتیسم (۰/۷۷) به دست آمده است.

برای تعیین روایی، ویکلزوراک (۱۹۷۹) آن را به همراه MMPI بر روی ۱۱۹ آزمودنی داوطلب به اجرا گذاشته‌اند. در مورد ملاک افسردگی، همبستگی ۰/۷۳ و برای ترس مرضی ۰/۳۶ به دست آورده‌اند (به ترتیب بیشترین و کمترین همبستگی).

مرعشی ضریب پایایی همه ابعاد این پرسشنامه را به روش تنصیف بین ۰/۸۰ و ۰/۹۳ و با روش آلفای کرونباخ بین ۰/۸۰ تا ۰/۹۳ گزارش کرده است. رضایر با استفاده از روش بازآزمایی (۱۳۷۶) ضریب پایایی ابعاد را بین ۰/۶۸ تا ۰/۸۱ محاسبه نموده است.

وایزمن و همکاران (۱۹۷۹) در یک مطالعه بالینی افسردگی، این پرسشنامه را بر روی معتادان به متادون به کار بردند، نتایج نشان داد که این پرسشنامه می‌تواند به خوبی، گروه‌های افسرده را از نظر افسرده معتاد تمیز دهد. پژوهشگران دیگری نیز درباره روانی پرسشنامه کار کرده‌اند که یافته‌های همه آن‌ها حاکی از رضایت‌بخش بودن آن است.

یافته‌ها

بر اساس جدول ۱، ۶۶٪ شرکت کنندگان گروه مصرف کننده مرد و ۳۴٪ زن؛ ۵۱٪ افراد گروه غیرمصرف کننده مرد و ۴۹٪ زن هستند. همچنین، ۶۸٪ شرکت کنندگان گروه مصرف کننده مجرد و ۳۲٪ متأهل هستند. ۴۲٪ افراد گروه غیرمصرف کننده مجرد و ۵۸٪ متأهل هستند. به علاوه، ۵۹٪ افراد شرکت کننده در گروه مصرف کننده مدرک زیر لیسانس و ۴۱٪ مدرک بالاتر از لیسانس داشتند. در گروه غیرمصرف کنندگان، ۵۶٪ مدرک زیر لیسانس و ۴۴٪ مدرک بالاتر از لیسانس داشتند. یعنی، می‌توان گفت که بین سطح تحصیلات و تمایل به مصرف مواد توهم‌زا رابطه منفی وجود دارد: هرچه مدرک بالاتر، تمایل کمتر.

۵۴ درصد افراد شرکت کننده در گروه مصرف کننده به خانواده‌های کم جمعیت و ۴۶٪ به خانواده‌های پر جمعیت تعلق داشتند. ۵۲٪ مصرف کنندگان شاغل و ۴۸٪ بیکار بودند. در گروه غیرمصرف کننده، ۶۰٪ شاغل و ۴۰٪ بیکار بودند. بنابراین، می‌توان گفت که زیادی تعداد فرزندان احتمالاً موجب می‌شود که والدین کمتر مراقب فرزندان خود باشند. همچنین، بیکاری و عدم اشتغال می‌تواند فرد به سمت مصرف مواد سوق دهد.

جدول ۱: ویژگی‌های جمعیت‌شناختی افراد نمونه در دو گروه مصرف کننده و

غیر مصرف کننده			
گروه	متغیر	فراوانی	درصد فراوانی نسبی
جنسیت			
مصرف کننده	مرد	۶۶	۶۶
	زن	۳۴	۳۴
غیر مصرف کننده	مرد	۵۱	۵۱
	زن	۴۹	۴۹
وضعیت تأهل			
مصرف کننده	مجرد	۶۸	۶۸
	متأهل	۳۲	۳۲
غیر مصرف کننده	مجرد	۴۲	۴۲
	متأهل	۵۸	۵۸
تحصیلات			
مصرف کننده	زیر لیسانس	۵۹	۵۹
	بالای لیسانس	۴۱	۴۱
غیر مصرف کننده	زیر لیسانس	۵۶	۵۶
	بالای لیسانس	۴۴	۴۴
بزرگی خانواده			
مصرف کننده	کم جمعیت	۵۴	۵۴
	پر جمعیت	۴۶	۴۶
غیر مصرف کننده	کم جمعیت	۵۷	۵۷
	پر جمعیت	۴۳	۴۳
وضعیت اشتغال			
مصرف کننده	شاغل	۵۲	۵۲
	بیکار	۴۸	۴۸
غیر مصرف کننده	شاغل	۶۰	۶۰
	بیکار	۴۰	۴۰

در جدول ۲، شاخص های توصیفی ویژگی های شخصیتی و سن ارائه شده است.

جدول ۲: شاخص های توصیفی ویژگی های شخصیتی و سن

متغیر	گروه	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	K-S	معناداری آماری
نوروتیسم (روان رنجور خویی)	مصرف کننده	۱۰۰	۲۳,۰۸	۴,۰۰	۰,۹۶	۰,۳۱
	غیرمصرف کننده	۱۰۰	۲۳,۵۹	۴,۲۷	۱,۰۹	۰,۱۸
باز بودن به روی تجربه های جدید	مصرف کننده	۱۰۰	۳۰,۵۳	۴,۷۰	۱,۳۵	۰,۰۵
	غیرمصرف کننده	۱۰۰	۲۷,۴۰	۵,۹۰	۱,۲۷	۰,۰۸
باوجدانی (وظیفه شناسی)	مصرف کننده	۱۰۰	۳۰,۲۴	۴,۱۵	۱,۳۷	۰,۰۵
	غیرمصرف کننده	۱۰۰	۳۰,۱۷	۵,۸۸	۱,۳۵	۰,۰۵
برون گرایی	مصرف کننده	۱۰۰	۱۸,۷۵	۳,۸۸	۱,۳۶	۰,۰۵
	غیرمصرف کننده	۱۰۰	۱۸,۸۹	۴,۰۰	۱,۰۹	۰,۱۸
مداراجویی (سازگاری)	مصرف کننده	۱۰۰	۳۳,۱۹	۳,۱۵	۱,۳۶	۰,۰۵
	غیرمصرف کننده	۱۰۰	۳۰,۸۷	۵,۹۳	۱,۲۱	۰,۱۰
سن	مصرف کننده	۱۰۰	۲۹,۶۵	۵,۹۱	۰,۷۲	۰,۶۷
	غیرمصرف کننده	۱۰۰	۳۱,۵۶	۴,۲۳	۰,۹۹	۰,۲۷

همان طور که جدول ۲ نشان می دهد، میانگین ویژگی های روان شناختی، غیر از عوامل روان رنجور خویی و برون گرایی، در گروه مصرف کننده بالاتر از گروه غیرمصرف کننده است. همچنین، میانگین سنی مصرف کنندگان پایین تر از میانگین سنی غیرمصرف کنندگان است. بر اساس این جدول می توان به خانواده ها توصیه کرد که بیشتر مواظب جوان ها باشند. همچنین، اگر احساس کردند که فرزندشان ویژگی های شخصیتی انعطاف پذیری، مداراجویی، و وجدان کاری دارند باید بدانند که احتمال سوق داده شدن آن ها به سوی مواد توهمز را بیشتر از جوانانی است که این ویژگی ها را کمتر دارند.

جدول ۳: شاخص‌های توصیفی ابعاد سلامت روان

متغیر	گروه	فراوانی	میانگین	انحراف معیار	K-S	معناداری آماری
پرخاشگری	مصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۲۳	۰,۵۱	۱,۱۶	۰,۱۳
	غیرمصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۴۲	۰,۵۵	۰,۸۸	۰,۴۳
اضطراب	مصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۴۵	۰,۳۸	۱,۳۴	۰,۰۶
	غیرمصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۴۴	۰,۲۷	۱,۳۵	۰,۰۵
وسواس و اجبار	مصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۵۵	۰,۴۴	۰,۷۴	۰,۶۵
	غیرمصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۵۰	۰,۳۱	۱,۳۶	۰,۰۵
حساسیت بین‌فردی	مصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۴۷	۰,۴۲	۱,۳۴	۰,۰۶
	غیرمصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۳۴	۰,۳۵	۱,۲۰	۰,۱۱
مشکلات جسمانی	مصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۵۰	۰,۳۵	۱,۲۲	۰,۱۰
	غیرمصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۴۸	۰,۴۰	۰,۸۵	۰,۴۷
سایکوز	مصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۴۴	۰,۲۹	۱,۱۵	۰,۱۴
	غیرمصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۴۲	۰,۴۰	۰,۸۴	۰,۴۹
افسردگی	مصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۳۴	۰,۳۵	۱,۱۶	۰,۱۴
	غیرمصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۴۳	۰,۳۸	۱,۰۴	۰,۲۴
ترس مرضی	مصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۶۰	۰,۴۴	۰,۸۷	۰,۴۳
	غیرمصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۵۷	۰,۴۱	۱,۱۰	۰,۱۸
افکار پارانوئیدی	مصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۲۴	۰,۴۹	۱,۲۹	۰,۰۷
	غیرمصرف‌کننده	۱۰۰	۱,۲۴	۰,۳۹	۱,۰۹	۰,۱۸

بر اساس جدول ۳، میانگین سلامت روان در خرده‌مقیاس‌های پرخاشگری و افسردگی گروه مصرف‌کننده کمتر، و در خرده‌مقیاس‌های اضطراب، وسواس و اجبار، حساسیت میان‌فردی، مشکلات جسمانی، سایکوز (روان‌پریشی)، ترس مرضی و افکار پارانوئیدی با گروه غیرمصرف‌کننده برابر یا حتی بیشتر است. یعنی، از نظر پرخاشگری و افسردگی، دو گروه تفاوت دارند. احتمالاً می‌توان گفت که مصرف‌کننده مواد توهم‌زا باعث می‌شود که افراد پرخاشگری خود را روی مواد خالی کنند و کمی آرام بگیرند. افسردگی آن‌ها نیز احتمالاً به این علت کاهش می‌یابد که مشغولیت ذهنی پیدا می‌کنند و دنیا برایشان معنادار می‌شود.

از آن‌جا که هدف کلی پژوهش یافتن رابطه بین ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، صفات شخصیتی، و ابعاد سلامت روان افراد مصرف‌کننده و افراد غیرمصرف‌کننده مواد توهم‌زا بود، برای

پرسشنامه فرضیه مربوط به این هدف، و با توجه به نوع متغیرهای پژوهش، یعنی وجود متغیر ملاک به صورت اسمی دو-مقوله یادگیری (مصرف یا عدم مصرف)، و متغیرهای پیش بین به صورت کمی و دو مقوله‌ای، از روش رگرسیون لجیستیک استفاده شد.

جدول ۴: ضرایب متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون لجستیک

متغیر پیش بین در گام یک	B	خطای استاندارد	والد	درجه آزادی	معناداری آماری	Exp(B)
نوروتیسم (روان رنجور خوبی)	۰,۰۵	۰,۰۴	۰,۱۰	۱	۰,۳۱	۱,۰۵
باز بودن به روی تجربه‌های جدید	-۰,۱۲	۰,۰۳	۱۲,۱۸	۱	۰,۰۰۱	۰,۸۸
باوجدانی (وظیفه‌شناسی)	-۰,۰۲	۰,۰۴	۰,۲۹	۱	۰,۵۹	۰,۹۸
برون‌گرایی	۰,۰۵	۰,۰۷	۰,۴۳	۱	۰,۵۱	۱,۰۵
مداراجویی	-۰,۱۰	۰,۰۴	۶,۲۲	۱	۰,۰۱	۰,۹۰
جنسیت	۰,۶۷	۰,۳۴	۳,۷۴	۱	۰,۰۵	۱,۹۵
سن	۰,۰۳	۰,۰۴	۰,۵۱	۱	۰,۴۸	۱,۰۳
وضعیت تأهل	۰,۹۳	۰,۴۰	۵,۴۱	۱	۰,۰۲	۲,۵۳
سطح تحصیلات	۰,۱۸	۰,۳۷	۰,۲۴	۱	۰,۶۳	۱,۲۰

در جدول ۴، ضرایب معادله رگرسیون متغیرهای پیش‌بینی و سطح معناداری آن‌ها، که کمتر از ۰/۰۵ است، نشان می‌دهند که هر یک از متغیرهای باز بودن به روی تجربه‌های جدید، مداراجویی، جنسیت، وضعیت تأهل، پرخاشگری، و حساسیت بین‌فردی با مصرف مواد توهم‌زا رابطه معنادار دارند. یعنی، این متغیرها به طور معنادار عضویت افراد در گروه مصرف‌کننده را پیش‌بینی می‌کنند. نسبت شانس مربوط به باز بودن به روی تجربه‌های جدید و مداراجویی به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۹۰ است، یعنی، با افزایش یک واحد در مقدار باز بودن به روی تجربه‌های جدید و مداراجویی، شانس عضویت در گروه مصرف‌کنندگان به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۹۰ برابر افزایش می‌یابد. همچنین، شانس جنسیت و وضعیت تأهل به ترتیب ۱/۹۵ و ۳/۵۳ است، یعنی احتمال مصرف مواد توهم‌زا در مردان و افراد مجرد (به دلیل کدگذاری مردان و افراد مجرد با کد ۱) به ترتیب ۱/۹۵ و ۳/۵۳ برابر زنان و افراد متأهل است. نسبت شاخص مربوط به پرخاشگری ۲/۹۰ است، یعنی با کاهش یک واحد پرخاشگری، شانس عضویت در گروه مصرف‌کنندگان تا ۲/۹۰ برابر افزایش می‌یابد. نسبت شانس مربوط به حساسیت بین‌فردی، ۰/۳۷ است. یعنی، با افزایش یک واحد در حساسیت بین‌فردی، شانس عضویت در گروه افراد مصرف‌کننده تا ۰/۳۷ برابر افزایش می‌یابد.

فرضیه جزئی اول

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، عضویت افراد در دو گروه مصرف‌کننده و غیرمصرف‌کننده مواد توهم‌زا را پیش‌بینی می‌کند. جدول ۵ ضرایب متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون لجستیک را نشان می‌دهد.

جدول ۵: ضرایب متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون لجستیک

متغیر پیش‌بین در گام یک	B	خطای استاندارد	والد	درجه آزادی	Sig	Exp(B)
جنسیت	۰,۷۳	۰,۳۱	۵,۶۷	۱	۰,۰۲	۲,۰۸
سن	۰,۰۳	۰,۰۳	۰,۸۷	۱	۰,۳۵	۱,۰۳
وضعیت تأهل	۰,۹۴	۰,۳۴	۷,۶۰	۱	۰,۰۱	۲,۵۷
سطح تحصیلات	-۰,۰۲	۰,۳۱	۰,۰۰	۱	۰,۹۶	۰,۹۸
اندازه خانواده	-۰,۰۷	۰,۳۱	۰,۰۵	۱	۰,۸۳	۰,۹۴
وضعیت اشتغال	-۰,۱۵	۰,۳۲	۰,۲۳	۱	۰,۶۳	۰,۸۶
مقدار ثابت	-۳,۰۳	۱,۴۰	۴,۶۸	۱	۰,۰۳	۰,۰۵

ضرایب معادله رگرسیون متغیرهای پیش‌بین و سطح معناداری آن‌ها، که کمتر از ۰/۰۵ است، نشان می‌دهند که هر یک از متغیرهای پیش‌بین جنسیت و وضعیت تأهل، جدا از دیگر متغیرهای پیش‌بین با مصرف مواد توهم‌زا رابطه معنادار دارند، یعنی، متغیرهای جنسیت و وضعیت تأهل پیش‌بینی‌کنندگان معنادار برای عضویت در گروه مصرف‌کننده مواد توهم‌زا هستند. نسبت شانس مربوط به جنسیت ۲/۰۸ است، یعنی نشان می‌دهد که احتمال مصرف مواد توهم‌زا در مردان (به دلیل کدگذاری مردان با کد ۱) ۲/۰۸ برابر از زنان بیشتر است. نسبت شانس مربوط به وضعیت تأهل ۲,۵۷ است. در تفسیر این نسبت، با توجه به کد ۱ برای افراد مجرد، می‌توان گفت که احتمال مصرف مواد توهم‌زا در مجردها ۲/۵۷ برابر بیشتر از متأهل‌ها است.

فرضیه جزئی دوم

صفات شخصیتی می‌توانند عضویت افراد در دو گروه مصرف‌کننده و غیرمصرف‌کننده مواد توهم‌زا را پیش‌بینی کنند.

جدول ۶: ضرایب متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون لجستیک

متغیر پیش‌بین در گام یک	B	خطای استاندارد	والد	درجه آزادی	Sig	Exp(B)
روان رنجور خوبی	۰,۰۵	۰,۰۴	۱,۵۴	۱	۰,۲۲	۱,۰۵
باز بودن به روی تجربه‌های جدید	-۰,۱۱	۰,۰۳	۱۲,۶۷	۱	۰,۰۰۱	۰,۹۰
باوجدانی	۰,۰۰	۰,۰۳	۰,۰۰	۱	۰,۱۰	۱,۰۰
برون‌گرایی	۰,۰۲	۰,۰۴	۰,۲۷	۱	۰,۶۱	۱,۰۲
مداراجویی	-۰,۱۱	۰,۰۴	۸,۳۵	۱	۰,۰۰	۰,۸۹
مقدار ثابت	۵,۰۱	۲,۰۱	۶,۲۴	۱	۰,۰۱	۱۵۰,۵۶

ضرایب معادله رگرسیون متغیرهای پیش‌بین و سطح معناداری آن‌ها که کوچکتر یا مساوی ۰/۰۵ است، نشان می‌دهند که هر یک از متغیرهای باز بودن به روی تجربه‌های جدید و برون‌گرایی، جدا از دیگر متغیرهای پیش‌بین، با مصرف مواد توهم‌زا رابطه معنادار دارند. یعنی، این دو متغیر برای عضویت در گروه مصرف‌کنندگان مواد توهم‌زا، پیش‌بینی‌کنندگان معناداری هستند. نسبت شانس مربوط به باز بودن به روی تجربه‌های جدید ۰/۹۰ است، یعنی با افزایش یک واحد در مقدار باز بودن به روی تجربه‌های جدید، شانس عضویت در گروه افراد مصرف‌کننده ۰/۹۰ برابر افزایش می‌یابد. همچنین، شانس مداراجویی ۰/۸۹ است، یعنی با افزایش یک واحد به مقدار مداراجویی، شانس مصرف مواد ۰/۸۹ برابر افزایش می‌یابد.

فرضیه جزئی سوم

ابعاد سلامت روانی، عضویت افراد در گروه مصرف‌کننده مواد توهم‌زا را پیش‌بینی می‌کند.

جدول ۷: ضرایب متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون لجستیک

متغیر پیش‌بین در گام یک	B	خطای استاندارد	والد	درجه آزادی	سطح معناداری	Exp(B)
پرخاشگری	۰,۷۸۰	۰,۳۰	۶,۹۰	۱	۰,۰۱	۲,۱۸
اضطراب	-۰,۰۷	۰,۵۰	۰,۰۲	۱	۰,۸۹	۰,۹۴
وسواس و اجبار	-۰,۴۳	۰,۳۹	۱,۱۶	۱	۰,۲۸	۰,۶۵
حساسیت بین‌فردی	-۰,۹۰	۰,۴۰	۵,۰۶	۱	۰,۰۲	۰,۴۱

متغیر پیش‌بین در گام یک	B	خطای استاندارد	والد	درجه آزادی	سطح معناداری	Exp(B)
مشکلات جسمانی	-۰,۲۹	۰,۴۳	۰,۴۴	۱	۰,۵۱	۰,۷۵
سایکوز	-۰,۲۱	۰,۴۸	۰,۱۹	۱	۰,۶۶	۰,۸۱
افسردگی	۰,۴۸	۰,۴۱	۱,۳۸	۱	۰,۲۴	۱,۶۱
ترس مرضی	-۰,۴۷	۰,۳۸	۱,۵۱	۱	۰,۲۲	۰,۶۳
افکار پارانوئیدی	۰,۰۰	۰,۳۵	۰,۰۰	۱	۰,۹۹	۱,۰۰
مقدار ثابت	۱,۷۹	۱,۴۷	۱,۴۷	۱	۰,۲۳	۵,۹۴

ضرایب معادله رگرسیون متغیرهای پیش‌بین و سطح معناداری آن‌ها که کمتر از ۰/۰۵ است، نشان می‌دهند که هر یک از متغیرهای پرخاشگری و حساسیت بین‌فردی، جدا از سایر متغیرهای پیش‌بین، با مصرف مواد توهم‌زا رابطه معنادار دارند. یعنی، متغیرهای پرخاشگری و حساسیت بین‌فردی برای عضویت در گروه مصرف‌کنندگان مواد توهم‌زا، پیش‌بینی‌کنندگان معنادار هستند. نسبت شانس مربوط به پرخاشگری ۲/۱۸ است، یعنی با کاهش یک واحد در مقدار پرخاشگری، شانس عضویت در گروه مصرف‌کنندگان تا ۲/۱۸ برابر افزایش می‌یابد. همچنین، شانس حساسیت بین‌فردی ۰/۴۱ است، یعنی با افزایش یک واحد در مقدار حساسیت بین‌فردی، شانس عضویت در گروه مصرف‌کنندگان تا ۰/۴۱ برابر افزایش می‌یابد.

فرضیه کلی

ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، صفات شخصیتی، و ابعاد سلامت روان عضویت افراد در گروه مصرف‌کننده و غیرمصرف‌کننده مواد توهم‌زا را پیش‌بینی می‌کنند.

جدول ۸: ضرایب متغیرهای وارد شده در معادله رگرسیون لجستیک

متغیر پیش‌بین در گام یک	B	خطای استاندارد	والد	درجه آزادی	معناداری آماری	Exp(B)
جنسیت	۰,۶۷	۰,۳۴	۳,۷۴	۱	۰,۰۵	۱,۹۵
سن	۰,۰۳	۰,۰۴	۰,۵۱	۱	۰,۴۸	۱,۰۳
وضعیت تأهل	۰,۹۳	۰,۴۰	۵,۴۱	۱	۰,۰۲	۲,۵۳
سطح تحصیلات	۰,۱۸	۰,۳۷	۰,۲۴	۱	۰,۶۳	۱,۲۰
اندازه خانواده	-۰,۳۰	۰,۳۷	۰,۶۵	۱	۰,۴۲	۰,۷۴
وضعیت اشتغال	-۰,۲۸	۰,۳۷	۰,۵۴	۱	۰,۴۶	۰,۷۶
روان رنجور خوبی	۰,۰۵	۰,۰۴	۰,۱۰	۱	۰,۳۱	۱,۰۵

متغیر پیش‌بین در گام یک	B	خطای استاندارد	والد	درجه آزادی	معناداری آماری	Exp(B)
باز بودن به روی تجربه‌های جدید	-۰,۱۲	۰,۰۳	۱۲,۱۸	۱	۰,۰۰۱	۰,۸۸
باوجدانی	-۰,۰۲	۰,۰۴	۰,۲۹	۱	۰,۵۹	۰,۹۸
برون‌گرایی	۰,۰۵	۰,۰۷	۰,۴۳	۱	۰,۵۱	۱,۰۵
مداراجویی	-۰,۱۰	۰,۰۴	۶,۲۲	۱	۰,۰۱	۰,۹۰
پرخاشگری	۱,۰۷	۰,۳۷	۸,۲۲	۱	۰,۰۰	۲,۹۰
اضطراب	-۰,۱۱	۰,۵۸	۰,۰۴	۱	۰,۸۵	۰,۸۹
وسواس و اجبار	-۰,۲۴	۰,۴۷	۰,۲۵	۱	۰,۶۲	۰,۷۹
حساسیت بین‌فردی	-۰,۹۹	۰,۴۹	۴,۱۶	۱	۰,۰۴	۰,۳۷
مشکلات جسمانی	-۰,۶۰	۰,۸۰	۰,۵۷	۱	۰,۴۵	۰,۵۵
سایکوز	-۰,۶۰	۰,۵۹	۱,۰۲	۱	۰,۳۱	۰,۵۵
افسردگی	۰,۵۹	۰,۴۹	۱,۴۵	۱	۰,۲۳	۱,۸۰
ترس مرضی	-۰,۴۸	۰,۴۶	۱,۰۸	۱	۰,۳۰	۰,۶۲
افکار پارانوئیدی	-۰,۲۵	۰,۴۰	۰,۳۸	۱	۰,۵۴	۰,۷۸
مقدار ثابت	۵,۴۵	۳,۳۴	۲,۶۷	۱	۰,۱۰	۲۳۲,۳۵

در جدول ۸، ضرایب معادله رگرسیون متغیرهای پیش‌بین و سطح معناداری آن‌ها را، که کمتر از ۰/۰۵ است می‌بینیم. هر یک از متغیرهای جنسیت، وضعیت تاهل، باز بودن به روی تجربه‌های جدید، مداراجویی، پرخاشگری، و حساسیت بین‌فردی، جدای از دیگر متغیرهای پیش‌بین، با مصرف مواد توهم‌زا رابطه معنادار دارند، یعنی این متغیرها می‌توانند عضویت در گروه مصرف‌کننده مواد توهم‌زا را پیش‌بینی کنند. نسبت شانس مربوط به جنسیت و وضعیت تاهل به ترتیب ۱/۰۹ و ۲/۵۲ است. بنابراین، می‌توان گفت که احتمال مصرف مواد توهم‌زا در مردان و افراد مجرد (به دلیل کدگذاری مردان و افراد مجرد با عدد ۱) به ترتیب ۱/۹۵ و ۲/۵۳ برابر زنان و افراد متأهل است. نسبت شانس مربوط به باز بودن به روی تجربه‌های جدید و مداراجویی، به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۹۰ است. یعنی، با افزایش یک واحد در مقدار باز بودن به روی تجربه‌های جدید و مداراجویی، شانس عضویت در گروه مصرف‌کنندگان و غیرمصرف‌کنندگان مواد توهم‌زا به ترتیب ۰/۸۸ و ۰/۹۰ برابر افزایش می‌یابد. و بالاخره، نسبت شانس مربوط به پرخاشگری ۲/۹۰ است، یعنی، با کاهش یک واحد پرخاشگری، شانس عضویت در گروه افراد مصرف‌کننده تا ۲/۹۰ برابر افزایش می‌یابد. نسبت شانس مربوط به حساسیت بین‌فردی ۰/۳۷ است، به این معنا که با افزایش یک واحد در حساسیت بین‌فردی، شانس عضویت در گروه مصرف‌کنندگان مواد توهم‌زا تا ۰/۳۷ برابر افزایش می‌یابد.

بحث و نتیجه گیری

در رابطه با مصرف مواد مخدر و از جمله مواد توهم‌زا همیشه این کنجاوی وجود داشته است که آیا بعضی افراد با بعضی ویژگی‌های خاص به سمت این مواد می‌روند (ویژگی‌ها یا صفات شخصیتی پیشایند)، یا آیا بعد از مصرف مواد مخدر، بعضی ویژگی‌های شخصیتی در افراد پررنگ‌تر می‌شوند (ویژگی‌های شخصیتی پسایند یا تغییرات شخصیتی ناشی از سوءمصرف مواد در کوتاه مدت و بلند مدت). همبسته‌های شخصیتی متغیرهایی مثل عزت نفس، هیجان‌طلبی یا نورو تیزم هستند که با سوءمصرف مواد رابطه همبستگی دارند. برای مثال، اگر تحقیقات به طور مستمر نشان دهند که عزت نفس افراد سوءمصرف کننده مواد توهم‌زا پایین‌تر از عزت نفس افرادی است که سوءمصرف مواد توهم‌زا ندارند، گفته می‌شود که عزت نفس پایین همبسته سوءمصرف مواد توهم‌زا است. محققانی که به بررسی همبسته‌های شخصیتی سوءمصرف مواد توهم‌زا می‌پردازند در تلاشند آن گروه از ویژگی‌های شخصیتی برجسته را که در افراد مصرف‌کننده یا سوءمصرف‌کننده مواد توهم‌زا حضور دارند شناسایی کنند زیرا نتایج حاصل از این تحقیقات می‌توانند به شناسایی افراد در معرض خطر برای رفتن به سمت مواد توهم‌زا و مشخص کردن اقدامات لازم برای پیشگیری از آن کمک کنند. همچنین، می‌توانند روان‌درمانگران را درباره اینکه به هنگام روان‌درمانی این افراد روی کدام ویژگی‌های شخصیتی بیشتر تمرکز کنند هدایت نمایند. با توجه به موارد بالا، در این تحقیق ویژگی‌های شخصیتی افراد مصرف‌کننده یا سوءمصرف‌کننده مواد توهم‌زا مورد بررسی قرار گرفتند. برای این کار، ویژگی‌های شخصیتی این افراد با ویژگی‌های شخصیتی افراد غیرمصرف‌کننده مواد توهم‌زا مقایسه شدند. نتایج به دست آمده نشان دادند که در دو ویژگی شخصیتی باز بودن به روی تجربه ($p \leq 0/001$) و مداراجویی ($p \leq 0/01$) بین این دو گروه تفاوت‌های معنادار وجود دارد اما در سه ویژگی شخصیتی دیگر (نورو تیزم، باوجدانی، برون‌گرایی) بین این دو گروه تفاوت معنادار وجود ندارد (برون‌گرایی ($p = 0/51$)، نورو تیزم ($p = 0/51$)، و باوجدانی ($p = 0/59$)). این نتایج با نتایج تحقیقات کارنی^۱، جاست^۲، گاسلینگ^۳ و پاتر^۴ (۲۰۰۸)، سیلی^۵، آزرورن^۶ و داکیت^۷ (۲۰۱۲)، زو^۸، مارا^۹ و پیترسون^{۱۰} (۲۰۱۳)، کارات-هری و همکاران (۲۰۱۶)، مک‌لین و همکاران (۲۰۱۱)، و اشمید و همکاران (۲۰۱۵) مطابقت دارند.

1 personality correlates

2 Carney

3 Jost

4 Gosling

5 Potter

6 Sibley

7 Osborne

8 Duckitt

9 Xu

باور بر این است که افراد محتاط و محافظه کار در رابطه با مواد مخدر کمتر ریسک می کنند و از امتحان کردن آن ها اجتناب می ورزند و در نقطه مقابل، افرادی که ذاتا کنجکاو و هیجان طلب هستند و از تجربه های تازه استقبال می کنند معمولا از چیزهای ناشناخته هراس ندارند و ممکن است در اثر ترغیب دوستان و سایرین به آسانی به تجربه کردن آن ها اقدام کنند. تحقیقات زیادی این را نشان داده اند، از جمله فلوری^۳ و همکاران (۲۰۰۲) و مک لین و همکاران (۲۰۱۱). از طرف دیگر، مواد توهم زا ممکن است میزان باز بودن به روی تجربه های جدید را افزایش نیز بدهند و این باعث شود افراد به مواد متنوع تر روی آورند و/یا مواد قبلی و جدید را در مقادیر بیشتر و در موقعیت های بیشتری مورد مصرف قرار دهند (مک لین و همکاران، ۲۰۱۱). در این تحقیق بین باز بودن به تجربه با مصرف و سوء مصرف مواد توهم زا یک رابطه معنادار پیدا شد که در موازات با نتایج حاصل از سایر تحقیقات بود.

محیط اجتماعی یک عامل بانفوذ در رابطه با مصرف و سوء مصرف مواد توهم زا است. با این حال، در یک محیط یکسان، بعضی افراد به مصرف کننده مواد تبدیل می شوند در حالی که بعضی دیگر مقاومت می کنند. تفاوت های شخصیتی ظاهرا در این تفاوت نقش دارند (فرمن^۴ و همکاران، ۲۰۱۷، فرمن و همکاران، ۲۰۱۹). به نظر می رسد افرادی که استحکام شخصیت ندارند، حرف شنو و مطیع هستند و سعی دارند به چشم دیگران افرادی خوب و نجیب به نظر برسند، و هر طور شده می خواهند از درگیری و دلخوری اجتناب کنند، حتی به قیمت از دست دادن آزادی شخصی خود، یا به عبارت دیگر، افرادی که در ویژگی شخصیتی مداراجویی نمرات بالا کسب می کنند، در مقایسه با افرادی که از استحکام شخصیت بالاتری برخوردارند و قادرند به عزیزان خود و به فرد صاحب اقتدار نه بگویند، با احتمال بیشتری به حرف یا دستور دیگران برای امتحان کردن مواد توهم زا عمل خواهند کرد. در این تحقیق بین مداراجویی و مصرف/سوء مصرف مواد توهم زا یک همبستگی مثبت یافت شد ($p \leq 0/01$). آگاهی از این رابطه می تواند به والدین و سایر مسئولان کمک کند روی کودکان و افراد مطیع و "آرام" حساسیت بیشتری داشته باشند و می تواند به درمانگران کمک کند روی قاطعیت و جرأت ورزی درمانجویان خود تمرکز کنند و به تقویت آن بپردازند.

در این پژوهش بین برون گرایی و مصرف/سوء مصرف مواد توهم زا رابطه همبستگی کشف نشد ($p = 0/51$). عدم وجود رابطه همبستگی مثبت بین مصرف/سوء مصرف مواد مخدر، از جمله مواد توهم زا، در تحقیقات متعددی نشان داده شده است، از جمله فیبرن^۵ و همکاران (۲۰۱۵) و بلچر^۶ و

1 Mar
2 Peterson
3 Flory
4 Fehrman
5 Fairbairn
6 Belcher

همکاران (۲۰۱۴). این تحقیقات یک همبستگی مثبت بین درون‌گرایی و مصرف مواد نشان داده‌اند. همچنین، بین نوروtizم (عدم ثبات هیجانی، هیجانی بودن، واکنش‌پذیری هیجانی، و نگرانی و هراسان بودن) و مصرف مواد توهم‌زا رابطه معنادار کشف نشد ($p = ۰/۵۱$) با در نظر گرفتن نتایج به دست آمده، می‌توان گفت که از ویژگی‌های جمعیت‌شناختی تنها دو ویژگی جنسیت و وضعیت تأهل، از ویژگی‌های شخصیتی سه ویژگی باز بودن به روی تجربه‌های جدید، مداراجویی، و با وجدانی، و از ابعاد سلامت روانی نیز تنها دو عامل پرخاشگری و حساسیت بین‌فردی روایی دارند، یعنی می‌توانند عضویت افراد در گروه مصرف‌کنندگان مواد توهم‌زا را پیش‌بینی کنند.

References:

- Anderson, T., Petranker, R., Rosenbaum, D., Weissman, C. R., Dinh-Williams, L.-A., Hui, K., . . . Farb, N. A. J. P. (2019). Microdosing Psychedelics: Personality, mental health, and creativity differences in microdosers. *Psychopharmacology* 236(2), 731-740 .
- Bogenschutz, M. P., Forcehimes, A. A., Pommy, J. A., Wilcox, C. E., Barbosa, P., & Strassman, R. J. (2015). Psilocybin-assisted treatment for alcohol dependence: A proof-of-concept study. *Journal of Psychopharmacology*, 29(3), 289-299
- Carhart-Harris, R. L., Kaelen, M., Bolstridge, M., Williams, T. M., Williams, L. T., Underwood, R., ... Nutt, D. J. (2016). The paradoxical psychological effects of lysergic acid diethylamide (LSD). *Psychological Medicine*, 46 1379-1390.
- Carney, D. R., Jost, J. T., Gosling, S. D., & Potter, J. (2008). The secret lives of liberals and conservatives: Personality profiles, interaction styles, and the things they leave behind. *Political Psychology*, 29(6), 807-840.
- Grob, C. S., Danforth, A. L., Chopra, G. S., Hagerty, M., McKay, C. R., Halberstadt, A. L., & Greer, G. R. (2011). Pilot study of psilocybin treatment for anxiety in patients with advanced-stage cancer. *Archives of General Psychiatry*, 68(1), 71-78.
- Hendricks, P. S., Clark, C. B., Johnson, M. W., Fontaine, K. R., & Cropsey, K. L. (2014). Hallucinogen use predicts reduced recidivism among substance-involved offenders under community corrections supervision. *Journal of Psychopharmacology*, 28(1), 62-66.
- Johnson, M. W., Garcia-Romeu, a., Cosimano, M. P., & Griffiths, R. R. (2014). Pilot study of the 5-HT_{2A}R agonist psilocybin in the treatment of tobacco addiction. *Journal of Psychopharmacology*,

- 28(11), 983–992.
- Lebedev, A. V., Kaelen, M., Lövdén, M., Nilsson, J., Feilding, A., Nutt, D. J., & Carhart-Harris, R. L. J. H. b. m. (2016). LSD-induced entropic brain activity predicts subsequent personality change. *Human brain mapping*, 37(9), 3203-3213 .
- MacLean, K. A., Johnson, M. W., & Griffiths, R. R. (2011). Mystical experiences occasioned by the hallucinogen psilocybin lead to increases in the personality domain of openness. *Journal of Psychopharmacology*, 25(11), 1453–61.
- Moreno, F. A., Wiegand, C. B., Taitano, E. K., & Delgado, P. L. (2006). Safety, tolerability, and efficacy of psilocybin in 9 patients with obsessivecompulsive disorder. *The Journal of Clinical Psychiatry*, 67(11), 1735–1740.
- Nichols D. E. (2016). **Psychedelics. Pharmacological reviews**, 68(2), 264–355. <https://doi.org/10.1124/pr.115.011478>
- Schmid, Y., Enzler, F., Gasser, P., Grouzmann, E., Preller, K. H., Vollenweider, F. X., ... Liechti, M. E. (2015). Acute effects of lysergic acid diethylamide in healthy subjects. *Biological Psychiatry*, 78(8), 544–553.
- Sibley, C. G., Osborne, D., & Duckitt, J. (2012). Personality and political orientation: Meta-analysis and test of a Threat-Constraint Model. *Journal of Research in Personality*, 46(6), 664–677.
- Xu, X., Mar, R. a, & Peterson, J. B. (2013). Does cultural exposure partially explain the association between personality and political orientation? *Personality & Social Psychology Bulletin*, 39(11), 1497–517.